

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 133

ויקהל פקודי תש"ע

ב. איש אחד התגייס בצבא הרוסי בתקופת הצאר והשאיר בבית אשה, בנים ובנות, שלא היה להם מה לאכול. הלכה האשה ומכרה במשך הזמן כל החפצים מהבית, כדי לקנות מזון ולהחיות את ילדיה. דבר אחד היא סרבה למכור - את הטבעת של זהב שקבלה מבעלה בעת הנישואין, מכיון שהטבעת הזאת הזכירה לה תמיד את בעלה שבוא יבוא היום והוא יחזור הביתה. כמו כן אנחנו מכרנו הכל עבור הפרנסה (הזקן, הפיאות, הזמן ללימוד תורה, הלבוש היהודי ועוד) בעוונותינו הרבים, אבל את השבת, אשר היא אות בינינו לבין הקב"ה אסור למכור ולחלל אותה עבור הפרנסה.



"את קלעי החצר את עמודיו ואת אדניה" (לה טז)

שואל רש"י משמע שחצר היא גם זכר וגם נקבה, שהרי הוא אומר את עמודיו ואת אדניה. ורש"י אומר שבאמת חצר היא גם זכר וגם נקבה, כמו שיש הרבה מילים בעברית שהן משמשות גם זכר וגם נקבה (מחנה, דרך ועוד).

ובספר "דברי דוד" של אדוננו דוד בעל הט"ז כתב שבספרים הקדושים "זכר" הוא זה שמשפיע ו"נקבה" זה המושפע, גם אם שניהם בנים וגם אם שתיהן בנות. לעולם המשפיע נקרא "זכר" והמושפע "נקבה". והנה כאן אנו מדברים על חצר המשכן. החצר היא בסך הכל גרגרי חול, ומהיכן נובעת קדושתה של החצר? מפני סמיכותה לקודש הקודשים. יוצא, שהחצר מושפעת ולכן היא "נקבה". אבל כשאבותינו זכו ועמדו בה באותה חצר, הלא קבלו השפעה גדולה ואז בעצם הפכה החצר ל"זכר". ולכן היא נקראת גם "זכר" וגם "נקבה".



"ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה" (לה כ)

אומר ה"אור החיים" הקדוש, שמשמעות הפסוק היא שבני ישראל יצאו מלפני משה עוד לפני שמושה יצא בעצמו, ולכאורה זה לא דרך ארץ, צריכים לחכות שקודם כל הרב יצא ורק אז יוצאים התלמידים!?

אלא, אומר ה"אור החיים" הקדוש, "שנתכוונו להקדים לבל ילך משה ויקדים להביא כל הצורך משלו כי עשיר גדול היה וחשק גדול הוא בעשות מצוות ה'. לכן יצאו מלפניו כדי להספיק להביא משהו לפני שהוא יביא את הכל".

"וראו כל ישראל פני משה כי קרן אור פני משה וגו' ויקהל משה וגו'" (לח א)

בספר "ליקוטי שמשון" מסביר את הסמיכות על פי מה שכתוב (בראשית רבה מז ו) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו פניו ומהיכן נטל משה קרני האור?

רבי יהודה בן נחמן בשם רשב"ל אומר עד שהיה כותב בפולמוס נשתייר קמעא והעבירו על ראשו וממנו נעשו לו קרני ההוד שנאמר "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו". ודבר זה קשה להבין ואין הדעת סובלת לומר שאצל הקב"ה נשאר דיו, וכי לא ידע מתחילה כמה דיו יצטרך בשביל לכתוב את ספר התורה כולו? והתירוץ הוא, שהקב"ה הביא מספיק דיו אלא שמושה רבינו כתב את המילה "והאיש משה ענו" בלי י', והדיו של האות הזו הוא הוא שנשאר בקולמוס, ואותו העביר הקב"ה על פניו של משה.

ומדוע באמת כתב משה רבינו בלי י'? אלא מפני ששמואל הנביא היה לכאורה ענו יותר ממושה, מפני שמושה הביא את עם ישראל אליו, ואילו שמואל הלך בעצמו ממקום למקום לשפוט את ישראל. וממילא עכשיו ברור "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו" ואם תאמר מדוע קרן עור פניו, התשובה היא משום שכתב "ענו" בלי י'. ומדוע? משום שסבר ששמואל ענו ממנו. ומה הסיבה שחשב כך, הסיבה היא "ויקהל משה" שהוא הקהיל את ישראל אליו ולא עשה כשמואל שהלך אל כל אחד ואחד.



"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה" (לה ב)

בספר "אוצר מרגליות" הביא כמה פנינים בענין השבת:

א. לבעל ה"חפץ חיים" נודמנו אורחים בליל שבת. כשחזר מבית הכנסת לא שהה שעה קלה אלא קידש קידוש היום ומיד הסב לשולחן. רבנו, שאלו אותו, כלום אין הוא נוהג לומר "שלום עליכם" קודם קידוש וסעודה? אני אומר לכם, החזיר להם בעל חפץ חיים "מלאכי השרת" אין לפנייהם לא אכילה ולא שתיה וקבלת פניהם ב"שלום עליכם" סובלת דיחוי. ואילו אורחים, בשר ודם הם, וצריכים אכילה ושתיה. קבלת פניהם קודמת.

"ויבואו כל איש אשר נשאו ליבו וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת ה' למלאכת אוהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקודש" (לה כא)

בהסתכלות ראשונה נראה שהפסוק כופל את הדברים שהרי הוא אומר "כל איש אשר נשאו ליבו וכל אשר נדבה רוחו אותו"?

ובספר **"ארצות השלום"** לרבינו **המלבי"ם זצ"ל** אומר על פי היסוד הידוע של האלשיך הקדוש, שעיקר המשכן הוא לא המשכן הפיזי שהיה בו הארון והמנורה ושאר כלים, אלא עיקר המשכן זה המשכן שבלבו של כל יהודי ויהודי. וכשאדם זוכה לטהר את ליבו ולהכין את עצמו ולזכך מחשבתו ומעשיו, זוכה הוא עצמו להיות משכן להשראת השכינה, והוא עצמו נהיה כהן גדול ובגדיו הם בגדי כהונה ואכילתו, לחם הפנים. ואם כן יובן הפסוק באופן נפלא. כי בהתחלה מדבר הפסוק על אנשים שתרמו את כספם לעשית משכן מקרשים, וזהו "כל איש אשר נשאו ליבו" אבל אח"כ מדבר הפסוק על אותם האנשים שנדבה רוחם **אותם**, שהכינו את עצמם להשראת השכינה, ועליהם אפשר לומר שהם "הביאו את תרומת ה' למלאכת אוהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקודש" כי גם בגדיהם הם בגדי כהונה ומאכלם הוא לחם הפנים.

וממשיך המלבי"ם ומבאר על פי היסוד הנ"ל את הגמרא במסכת יומא על שמעיה ואבטליון שהכהן הגדול במוצאי יום הכפורים פגע בהם והקניט אותם באומרו "ייתון בני עממיא לשלם" (יבואו בני העמים לשלם – שהרי הם היו גרי צדק) והשיבו לו ייתון בני עממיא לשלם דעבדו עובדא דאהרן ואל ייתון בני אהרן לשלם דלא עבדו עובדא דאהרן" (יבואו בני העמים לשלם שעשו מעשה אהרן ואל יבוא בן אהרן לשלם שלא עושה מעשי אהרן). ומסביר המלבי"ם ששמעיה ואבטליון הכינו את עצמם להיות כסא ה' והיו הם עצמם מקום להשראת השכינה, וממילא כל כלי עבודתם נחשבים כלי שרת ובגדיהם בגדי כהונה ותפילתם תפילת כהן גדול והתפילין שלהם ציץ הזהב, נזר הקדש והשולחן אשר הם אוכלים עליו דומה למזבח כפרה. וזו הכוונה יבואו בני העמים לשלם שעושים מעשה אהרן. אנחנו היום עשינו את עבודת יום הכפורים.



"ויבואו האנשים על הנשים" (לה כב)

כלומר, באו הנשים לתת את תכשיטיהן ובעליהם באו איתם לאשר את הנתינה. שהרי אסור לקחת מתנה מרובה מאשה ללא ידיעת והסכמת בעלה.

אומר **"דעת זקנים מבעלי התוספות"** שהנשים למרות ויתורן על תכשיטיהן היו שמחות וזהירות במלאכת שמים, לפיכך זכו הנשים שלא לעשות מלאכה בראש חודש, לפי שבמעשה העגל לקחו תכשיטיהן בעל כרחן כמו שמשמע מהפסוק "ויתפרקו וגו'" ובמעשה המשכן שמחו בנתינה, לפיכך ניתן להן ראש חודש ליום טוב.

ומדוע דוקא את ראש חודש? מסביר ה"דעת זקנים מבעלי התוספות" לפי שבראש חודש ניסן הוקם המשכן, ואגב אותו ראש חודש נתנו להם כל ראשי החודשים.



"וכל אשה חכמת לב בידיה טוו וכל הנשים אשר נשא לבם אותנה בחכמה טוו את העזים" (לה כה)

יש לדייק מדוע אצל אלו שבידיה טוו כתוב רק "חכמת לב" ואצל אלו שטוו את העזים כתוב "אשר נשא לבן בחכמה" שמשמע מזה שהשכילו את נדבתם בחכמה. עיין פירוש רש"י.

והגאון **רבי אשר ישעיה רובין זצ"ל** (הובאו דבריו בספר **"אוצרות צדיקי וגאוני הדורות"**) מתרץ שכאשר ציוה ה' בתחילת עבודת המשכן על שמירת שבת להורות שעבודת המשכן לא דוחה את השבת, היו בנות ישראל דואגות על כך שלא יוכלו לעשות שום דבר ביום השבת. לכן התחכמו ואמרו נעשה הכל במשך השבוע, ובשבת נביא את זה אל משה, הבעיה היא שגם מלאכת הוצאה נאסרה. ולכן התחכמו עוד יותר וטוו את הצמר על העזים וכך יכלו להעביר את זה בשבת, כי העזים פשוט הלכו אל משה רבינו.



"לחשוב מחשבות לעשות" (לה לב)

בספר **"אוצרותיהם של צדיקים"** מביא **הרב פרלוב** בשם ה"שארית מנחם" שזה דבר ידוע, כי הרבה פעמים תופסת את האדם רוח טהרה ואז בא היצר ומנסה לדחות את ההחלטות הטובות כדי שאדם לא יעשה את מה שצריך. והעצה לזה היא, כמו שאומר הרמב"ן אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, שכשבאה על האדם התעוררות של אהבת ה' יתפיס אותה מיד על איזה חפץ, וזה, אומר ה"שארית מנחם" מה שכתוב כאן, "לחשוב מחשבות - לעשות" שאם חושבים מחשבה טובה, צריכים לעשות מעשה מצוה כדי להכניס את המחשבה הטובה לתוך מסגרת וכלי קיבול.

